

Project Genoeg Breed ondersteunt toelating natuurlijke middelen

'Iedere aanvulling is welkom'

Eind dit jaar loopt het project 'Genoeg Breed - natuurlijke middelen voor alle teelten' af. Hierin werkten verschillende partijen samen om de toelating van gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong te stimuleren. Wat is er bereikt in de drie jaar dat het project heeft gelopen?

Bas van Diemen
bvandiemen@hortipoint.nl

Door de ondersteuning van de projecten Genoeg Toegelaten en Genoeg Breed hebben een aantal gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong (GNO's) een toelating gekregen. In het eerste project zijn al enige tijd geleden de middelen Botanigard en PreFeRal tegen diverse insecten en de plantenversterker Trianium-P beschikbaar gekomen voor de glastuinbouw. Onlangs zijn daar de toelatingen voor Dipper, een ontsmettingsmiddel ter behandeling van plantgoed en bloembol- en bolbloemgewassen, en het meeldauwmiddel Enzicur bijgekomen. Vanuit het project Genoeg Breed worden nog dertien andere middelen begeleid richting toelating op de Nederlandse markt. Dit zijn onder andere middelen op basis van micro-organismen ter bestrijding van meeldauw en insecten, een mineraal ter bestrijding van meeldauw, natuurlijke oliën en feromonen ter bestrijding van insecten en een micro-organisme ter bestrijding van rhizoctonia.

Aanvragers helpen

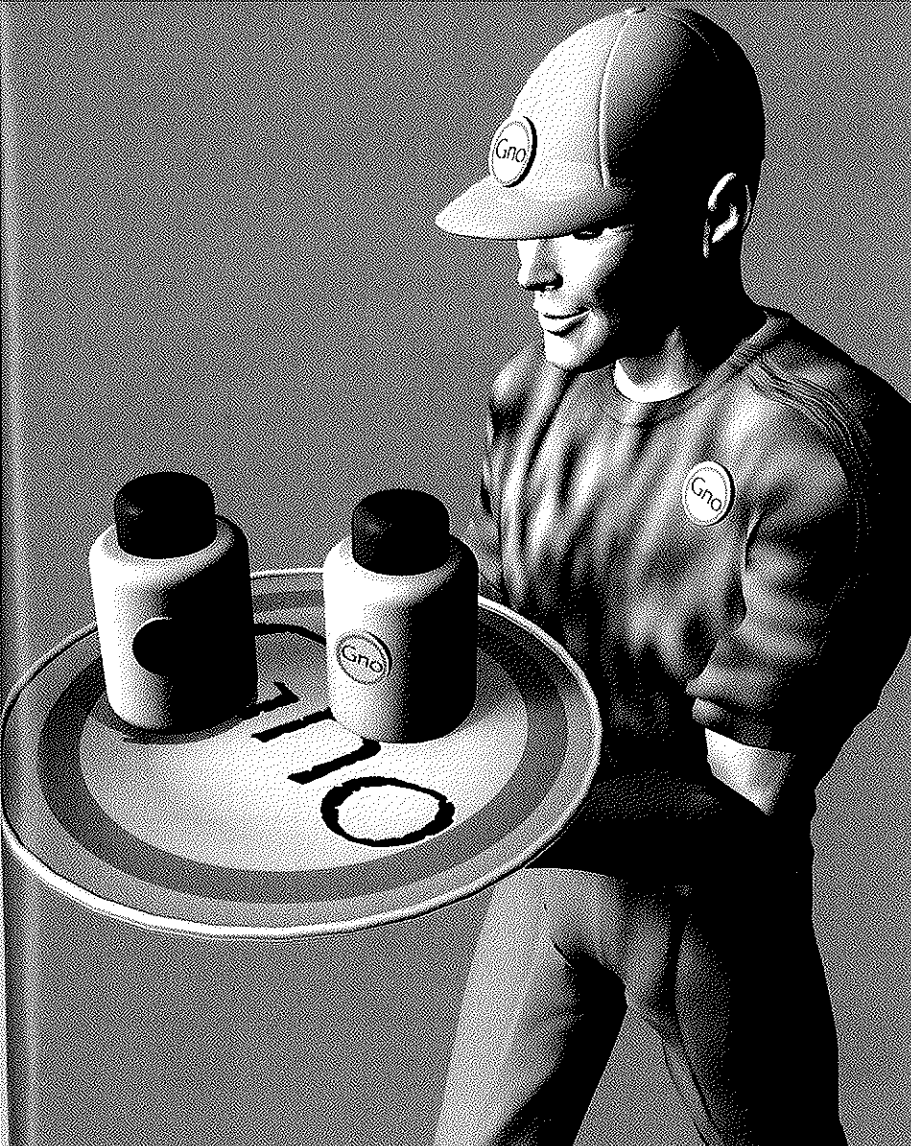
Veelal gaat de toelating van een GNO gepaard met complexe onderzoeken. Voor de kleinere fabrikanten is dit vaak nieuwe materie. „Het is dus van belang dat deze bedrijven praktische ondersteuning krijgen”, aldus Joris van Herk van het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM). Verder vindt deze adviseur van CLM dat zoveel mogelijk inzichtelijk moet worden voor aanvragers wat het gaat kosten om een middel toegelaten te krijgen. Van Herk: „Mede hierdoor moet de koudwatervrees van de bedrijven om toelatingen aan te vragen worden overwonnen.” Hierbij focust het project zich op middelen met een laag risico. „Dit is ook de wens van de agrarische ondernemers. Zij willen een breed middelenpakket dat bovendien maatschappelijk wordt geaccepteerd.” Maar niet voor alle GNO's is het verplicht een toelating aan te vragen bij het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) met de daaraan verbonden regels (zie kader 'Meststoffen- of Bestrijdingsmiddelenwet?').

Aanvulling op het middelenpakket

Inmiddels wordt Botanigard in chrysant met succes ingezet tegen trips. Het middel bevat de insect-

tendodende schimmel *Beauveria bassiana*. Een van de chrysantenbedrijven waar al enkele jaren met dit middel van Certis wordt gewerkt is dat van Van Ruijven in De Lier. René Eikelenboom van kwekerij Van Ruijven: „Wij zetten dit middel behoorlijk intensief in tegen trips door iedere week preventief een gewasbespuiting uit te voeren. Het is geen wondermiddel, maar wij kunnen de trips er bepaalde perioden op deze manier mee onder controle houden.” De sporen van deze schimmel kiemen na een bespuiting op het insect en dringen de trips binnen. Vervolgens gaat dit geïnfecteerde plaagorganisme na vijf tot zeven dagen dood. Als er veel invlieg is moet de teler ingrijpen met chemische middelen. Toch vindt de chrysantenteler BotaniGard een belangrijke aanvulling op het smalle rijtje van tripsmiddelen in de chrysantenteelt. „Er gaan steeds meer middelen uit en omdat wij geïntegreerd telen zijn wij sowieso beperkt in onze keuze van de middelen.” Onder andere Mesurol is niet geïntegreerd in te zetten en ook bij het tripsmiddel Conserve ziet Eikelenboom de spintroofmijt 'een stapje terug doen'.

Een ander middel dat vanuit Genoeg Breed is toegelaten en ruim tweeënhalf jaar verkrijgbaar is, is Trianium van Koppert. Deze biologische plantversterker met sporen van de schimmel *Trichoderma harzianum* heeft een preventieve werking tegen diverse bodemziekten. Het middel wordt in tegenstelling tot de vruchtgroenten nog op beperkte schaal toegepast in de teelt van snijbloemen en potplanten. Op onder andere een aantal vermeerderingsbedrijven en potplantenbedrijven wordt ervaring met dit middel opgedaan. Zo ook bij de Demokwekerij in Honselersdijk, waar René van Adrichem verantwoordelijk is voor de teelt van cyclamen. Van Adrichem: „Hadden wij voorheen gemiddeld zo'n 5% uitval, dit jaar werd dit teruggebracht tot hooguit 1%.” Maar of het gebruik van Trianium hier de volle honderd procent verantwoordelijk voor was, dat vindt Van Adrichem moeilijk om te zeggen. Immers, de teeltoomstandigheden verschillen ook van jaar tot jaar. Toch heeft de teler een goed gevoel overgehouden aan dit preventieve middel. Wegens verbouwingen neemt het bedrijf echter afscheid van deze teelt. Van Adrichem: „Als ik komend jaar weer cyclamen zou hebben geteeld, dan zou ik het middel beslist weer gebruiken.” <

ILLUSTRATIE: JOHN JENNISSEN

Het project Genoeg Breed wil de toelating van gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong (gno's) stimuleren.

Feiten

Genoeg Breed

Het project Genoeg Breed is een vervolg op het project Genoeg Toegelaten, dat in 2001 op initiatief van het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM) en LTO Glas-tuinbouw is opgestart en alleen gericht was op de glastuinbouw. In 2004 kwam er een bredere opzet om voor alle sectoren in de land- en tuinbouw toelatingsaanvragen voor natuurlijke middelen te begeleiden. Genoeg staat voor Gewasbeschermingsmiddelen van Natuurlijke Oorsprong Effectief Gebruiken. Genoeg Breed biedt aanvragers praktische en financiële ondersteuning bij het toelatingstraject van een GNO. Hierdoor wordt gewerkt aan een van de doelen van het huidige gewasbeschermingbeleid, namelijk het bevorderen van een effectief en duurzaam middelenpakket. Een ander doel is om zoveel mogelijk kostbaar onderzoek uit te sparen en middelen zo eerder op de markt te brengen.

In het project werken het CLM, de Plantenziektenkundige Dienst en het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) samen. CLM is de projectleider en het project wordt gefinancierd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Op initiatief van LNV wordt het project Genoeg Breed binnenkort geëvalueerd.

Achtergrond

Valt het middel onder de Meststoffen- of de Bestrijdingsmiddelenwet?

Het doel waarvoor een middel wordt gebruikt bepaalt of er sprake is van een gewasbeschermingsmiddel of niet. Zowel chemische als natuurlijke middelen vallen onder de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Bovendien kunnen zowel natuurlijke als chemische risico's voor mens en milieu opleveren en moeten daarom een toelatingstraject doorlopen. Voor alle gewasbeschermingsmiddelen moet een toelatingsaanvraag bij het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) worden ingediend. Een uitzondering op deze regel vormen de middelen op de voormalige RUB-lijst. RUB stond voor Regulering Uitzondering Bestrijdingsmiddelen. Hiervoor gold een andere procedure. Deze middelen werden niet volledig getoetst aan de wet omdat ze verondersteld worden onschadelijk te zijn. Ze worden licht getoetst op gevaren voor mens en milieu. Ook hoefde niet te worden bewezen dat deze middelen een bestrijdende werking hebben. Voorbeelden van deze middelen zijn onder andere kalium- en natriumbicarbonaat als schimmelbestrijders, zeep tegen insecten en mijten en bier tegen slakken.

De aanvraag voor dit soort middelen verliep via het ministerie van LNV. De bestaande RUB-middelen zijn in de nieuwe wet ook toegelaten. De procedure als zodanig bestaat niet meer. Als een middel alleen een groei- of bodembevorderende werking heeft, dan valt deze onder de Meststoffenwet. Een aparte plaats nemen de plantenversterkers in. In de praktijk is niet altijd even duidelijk waaronder deze middelen vallen. Onder plantenversterkers worden stoffen of micro-organismen verstaan, die de planten indirect beschermen tegen schadelijk organismen. Ook zij vallen in dit geval onder de Bestrijdingsmiddelenwet en hebben dus een toelating nodig. Een uitzondering vormen de VAM-schimmels (Vesiculair Arbusculair Mycorrhiza). Deze schimmels leven gedeeltelijk in de plantenwortel en voor een deel in de bodem. In Europees verband is besloten deze schimmels niet als gewasbeschermingsmiddel te beschouwen. Plantversterkende schimmels, zoals trichoderma-soorten (Triatum), worden echter wel gezien als gewasbeschermingsmiddel.

Samenvatting

Het project Genoeg Breed geeft ondersteuning bij de toelatingsaanvraag van gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong. Vijf middelen hebben in samenwerking met dit project een toelating gekregen. In overleg met LNV wordt het project geëvalueerd en wordt besloten of er een vervolg komt.